

Uredništvo in uprava: Ljubljana, poštni predal 290.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni s štampiljko dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo.

Cek. račun 13.562

DELAVEC

STROKOVNI ČASOPIS.

Izhaja 10. in 25. dne v mesecu.

Stane posamezna številka Din 2.—, mesečno Din 4.—, celoletno Din 48.—. Za članstvo izvod Din 1.—.

Oglas po ceniku.

Telefon števil. 3478.

Kongres „Ujedinjenega Saveza Železničarjev Jugoslavije“.

Veličastno zborovanje delavstva v pondeljek, 15. avgusta t. l. v „Unionu“ v Ljubljani. — Govorilo je 15 zastopnikov iz cele Evrope.

Skupnost delavcev je prvi naš zahtev in korak.

Edinstvo delavcev celega sveta, je naša parola.

Veliki so bili dnevi 14. in 15. avgusta t. l. v Ljubljani. »Ujedinjeni Savez Železničarjev Jugoslavije«, je imel svoj IV. redni kongres. Telega kongresa so se udeležili zastopniki strokovnih železničarskih organizacij iz Španije, Anglije, Francije, Švice, Belgije, Švedske, Nizozemske, Nemčije, Čehoslovaške, Poljske, Avstrije in Bolgarske.

Otvoritev kongresa v veliki dvorani »Uniona« se je izpremenila v velikansko zborovanje proletariata cele Evrope. Dvorana je bila nabito polna. Zborovanje je začelo ob 11. uri dopoldne in je trajalo do 13. ure popoldne. Pri vsej vročini, ki je vladala te dni, so zborovalci vztrajali cele ure do konca in ves čas z zanimanjem, navdušenjem, medkljici, odobravanjem, protestiranjem sledili zborovanju.

Vsi inozemski delegati so govorili vsak v svojem jeziku in je bilo zborovanje zares veličasten mednarodni parlament. Sodrug dr. Topalović iz Beograda je prevajal govore in zborovalci so slišali in videli, da niso osamljeni, da je z njimi ves proletariati cele Evrope, da so oni z njim mogočni, veličastni MI, ki ustvarja novo zgodovino, novo bodočnost, novega človeka.

Odobranju in priznavanju ni hotelo biti ne konca ne kraja, ko se je oglašil k besedi delegat in poslanec španski iz Madrida, delegat in predsednik I. T. F. iz Londona, Pariza, Stockholma, Prage, Varšave... Dr. Topalović je v svojem govoru očrtal položaj delavstva v Jugoslaviji in med drugim poudaril, da je profanacija Jugoslovanstva sedaj napihavanje raznih grup in trkanje na prsi z jugoslovenskim nacionalizmom. Sedaj, v Jugoslovenski državi je Jugoslovenstvo postalo karjiera in zato se z njim trkajo na prsa vsi tisti, ki so takrat, ko je bilo še veleizdaja, skrito molčali ali pa celo denuncirali veleizdajalce.

Pred navzočimi internacionalnimi delegati je govoril v imenu vsega organiziranega delavstva Jugoslavije, da zahtevamo svobodo strokovnih organizacij...

Burni medkljici pritrdjevanja so glušili usesa in oglašali so se mogočni klici: »Edinstvo delavcev celega sveta je naša parola«. — »Skupnost delavcev je prvi naš korak in zahteva«. — »Dasi so delavci Avstrije in Nemčije lačni, naš kmet vseeno ne more prodati kruha. Zato doli s carino.« — »Boj delavcev Nemčije in Španije in celega sveta je boj delavcev Jugoslavije«.

Evropski proletariati je govoril... Mogočne so bile njegove besede in zborovalci, jugoslovenski proletariati, je slišal in videl, da ni osamljen, da je del mogočnega proletarskega, svetovnega »MI«.

Prisegel je, da bo ojačil svoje strokovne organizacije in ves delavski pokret, da bo vse tiste, ki še niso v enotni proletarski fronti, ki še ne

Skrbite, da podpišejo vsi delavci podpisne pole za volitev v Delavske zbornice. Naj vedo v Beogradu, kakšna je volja delavstva.

Knjige Cankarjeve družbe bodo zares lepe in zanimive. Nabirajte člane in obračunavajte. Knjige se že tiskajo in v oktobru izidejo.

Marxov »Kapital« je znamenito delo in potrebna knjiga vsakemu delavcu. Naročite ga!

poznajo gesla »MI«, pozval, da se mu priključijo. »V delavskem gibanju ni starosti«, to parolo centralnega tajnika »Ujedinjenega Radniškega Saveza Jugoslavije«, s. Krekića, hoče uresničevati povsod. »Ni starosti v

delavskem gibanju. V delavskem gibanju je samo mladost. Leta rojstva ne štejejo, šteje samo živahnost in energija duha«...

Mogočni »MI« je vedno mlad in prožen, silen in nezmagljiv...

Slovenski gospodarski sloji in delavsko zavarovanje.

»Trgovski list«, glasilo trgovskih gremijev je priobčil 18. avgusta t. l. resolucijo, ki vsebuje glavna načela, po katerih naj se izvede v državi reforma zakona o socialnem zavarovanju.

Preden o resoluciji povemo svoje mnenje, moramo opozoriti na to, da je BILA RESOLUCIJA ODOBRENA NA SKUPNI KONFERENCI VSEH SLOVENSKIH ZASTOPNIKOV delojemalcev in DELODAJALCEV, ki se nahajajo v SEDANJI samoupravi našega socialnega zavarovanja. Tako dobesedno pravi »Trgovski list« v posebnem pristavku in tudi parkrat še sicer prideva pojmu gospodarski sloj, pridevek slovenski.

Kakor je torej videti, so ubrali slovenski gospodarski sloji — slovenski rabljeno le v žargonu »Trgovskega lista« — ob sicer še pravi opori NEKIH DELOJEMALSKIH KROGOV v vprašanju socialnega zavarovanja popolnoma svojo, od vseh hrvaških in srbskih gospodarskih krogov nesporeljivo struno in zahtevajo nič več in nič manj kot popolnoma avtonomne, medsebojno le formalno vezane zavarovalne institucije.

V organizacijskem pogledu zahtevajo namreč, da morajo biti zavarovalni posli vseh panog zavarovanja delavcev centralizirani pri posebnih uradih za zavarovanje delavcev, ki naj se ustanove za vsako banovino, odnosno en urad za več banovin. Ti uradi morajo biti nosilci zavarovanja za vse panoge zavarovanja delavstva.

Gospodarski krogi pa v tej zahtevi seveda niso dosledni. Ne samo teritorialna avtonomija. Tudi avtonomija po posameznih strokah je za gospodarske kroge vzorna in dosledno temu zahtevajo v okvirju teritorialne avtonomije ločeno ureditev zavarovanja rudarjev in železničarjev, ter seveda tudi LOČENO ureditev bolniškega in nezgodnega zavarovanja privatnih nameščencev, ki jih pa boljši sloji smatrajo gospodarski krogi, čeravno jih pasje plačujejo.

Prepričani smo, da jim bo ravnatelj Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani, dr. Joža Bohinjec že sam obrazložil, da se ob taki izvedbi — kakor jo zahtevajo — zavarovanje še bolj razkova in da je tako razkovanje, če naj se avtonomizira socialno zavarovanje po plemenskih vidikih, kvarno, škodljivo interesom zavarovanja in interesom splošnega gospodarskega napredka.

PREVEČKRAT SMO ŽE MI POVDARILI V SVOJIH RESOLUCI-

JAH, DA SE ZAVAROVALNE INSTITUCIJE ZDRUŽIJO, DA PRITEGNEMO V SKUPNO ZAVAROVANJE ŽELEZNICARJE, RUDARJE, DA PRIKLJUČIMO SKUPNEMU ZAVAROVANJU TRGOVSKE NAMEŠČENCE.

TA ZAHTEEVA gospodarskim krogom NI PO GODU, njim ni všeča. ZATO PA JE NJIHOVA RESOLUCIJA ZA DELAVSTVO NESPREJEMLJIVA IN NEPRIMERNA.

V organizacijskem pogledu zahtevajo torej gospodarski krogi poleg teritorialne avtonomije tudi avtonomijo posameznih strok in strokovnih skupin.

Zaradi lepšega pa naj ti posamezni nosilci v banovini ustvarijo poseben zavarovalni svet, v katerem bi bili zastopniki nosilcev zavarovanja ter stanovskih zbornic, po potrebi pa tudi zastopniki zdravstvene službe v banovini. Kakor pravi nejasno resolucija, naj bi ta zavarovalni svet reprezentiral pred vsem tudi skupno in enotno finančno investicijsko politiko.

Dosledna je potem seveda resolucija GOSPODARSKIH KROGOV, da zahteva razpust Osrednjega urada za zavarovanje delavcev. Mesto osrednjega urada pa naj se ustanovi Centralni zavarovalni urad, ki bi opravljal vrhovno nadzorovalno in statistično službo za vse vrste socialnega zavarovanja v državi. Dopuščajo pa v resoluciji še tudi možnost, da bi ta Centralni urad zbiral in upravljal tudi neke skupne rezervne fonde.

Nikdar nismo zakrivali oči pred resnico, da je nespametni birokratizem, ki ga pa ni bilo na pretek samo v osrednjem uradu, marveč ga je bilo preveč tudi po okrožnih uradih, prva in glavna ovira dobremu razvoju socialnega zavarovanja. Prav tako pa nismo nikdar mogli najti zadostnih dokazov za to, da bi enostavno strnguliranje osrednjega urada in popolno avtonomiziranje okrožnih uradov moglo z manjšimi pretresi prenesti udarce hudih kriz boljše, kakor pa jih je preneslo zavarovanje v tej sestavi sedaj.

Res je: ljubljanski okrožni urad menda najboljšo posluje in uspeva. Zato pa je treba pogledati, zakaj uspeva. Uspeva, ker ima dober kader uradništva in zdravnikov. Tedaj je temu problemu posvetiti pažnjo tudi drugod. Nikakor pa ne gre, da se v zadevah javnega in splošnega interesa uveljavljajo skrajno egoistični in privatno kapitalistični nazori, s

kakršnimi je prepojen tudi slovenski gospodarski krog.

Obdajati se s kitajskim zidom, pa misliti, da je tako rešil svoje vprašanje in se tako rešil nevarnosti, je napačno. Napačno še celo, če je iskrena njegova politična in državnopravna ideologija o edinstvenemu jugoslovanstvu.

Poseben prizvok ima zato resolucija, ker so jo izdelali slovenski gospodarski krogi, s pripombo za nepoučene, da so soglašali tudi zastopniki delojemalcev, ki so sedaj v OUZD.

Mi vemo, da je zavarovanje deficitno. Vemo pa tudi, da se ta deficit z razbijanjem celot ne bo zmanjšal. Vemo tudi, da prihranek na upravnih stroških ne bo tako velik, da bi z razpustom osrednjega urada lahko kril deficite uradov.

Problem leži globlje. Dajatve zahtevajo prispevkov. Prispevki pa morajo biti dajatvam primerni in najbolj je grešil tudi osrednji urad takrat, ko je v dobi dobre gospodarske konjunktore pristal na znižanje nezgodnih prispevkov. Ker je takrat zadovoljil gospodarske kroge, ga ravno ti gospodarski krogi sedaj žagajo in natezajo za njegovo kožo.

Ne bomo zagovarjali Osrednjega urada. NE MOREMO PA TRPETI, DA VIHTE NAD NJIM SEKIRE GOSPODARSKI KROGI, KI SO IMELI V NJEM VES ČAS GLAVNO BESEDO.

Prihodnjik pa bomo napisali k resoluciji gospodarskih krogov še nekaj pripomb. Zahtevamo pa z vso odločnostjo volitev v bolniške blagajne, da bo delavstvo povedalo svojo besedo in pokazalo svojo voljo.

Kongres „Svobode“.

Naša »Svoboda«, ta delavska televadna in kulturna zveza se razvija tako lepo in njeni uspehi prosvetljenja delavstva so tako značilni, da organizirano delavstvo s ponosom gleda na to svojo kulturno organizacijo. Mesečnik »Svoboda«, ki ga dobivajo člani »Svobode« brezplačno, a naročniki za 3 Din mesečno, prinaša vsak mesec bogate informacije in poročila o delovanju podružnic in raznih odsekov po celi Sloveniji in celo že tam na Hrvaškem. Članke prinaša tako resne, poučne in poljudno pisane, da jih razume vsak delavec in jih z zadovoljstvom čita in o njih razmišlja.

Dne 15. avgusta t. l. je imela »Svoboda« svoj redni letni kongres v Ljubljani in delegati iz vseh podružnic so se polnoštevilno udeležili tega kongresa ter razpravljali ves dan vztrajno in plodonosno o vseh važnih vprašanjih.

»Svoboda« je bila ustanovljena že pred vojno, leta 1913 kot naslednica »Vzajemnosti«, ki je bila 1912 razpuščena radi predavanja Ivana Cankarja o jugoslovenskem vprašanju. Po vojni je število članov zelo naraslo in je živahno delovala. Razkoli v delavskem pokretu, ki so divjali v prvih letih po prevratu, so tudi »Svobodi« zelo škodovali. Tudi pri »Svobodi« se je uresničil stari pregovor: »Kjer se prepirata dva, tretji (buržuazija) dobiček ima«. Toda »Svoboda« je premagala krizo in ostala žilava, ter sedaj s trdno voljo povdarja: »Nikdar več razkola!« Delavski pokret je samo eden in kdor hoče za proletariati delati, mora v

tem pokretu sodelovati. Kdor pa stoji ob strani ali pa celo dela proti, pa je agent buržuazije pa če še ima na jeziku tako silovite in radikalne fraze.

Letošnji kongres je bil še posebno značilen radi tega, ker so se ga udeležili kot legalni »Svobodaši« tudi zastopniki podružnice Hrvaške.

Delavstvo se otresa škodljivih

malomeščanskih vplivov in vztrajno in neomahljivo dela za konsolidacijo delavskega pokreta v Jugoslaviji.

Zato, sodruzi in sodruke, člani strokovnih organizacij, kdor še ni, včlani se tudi v »Svobodo«. 4 Din mesečna članarina ni znesek, ki bi ga vkljub krizi in siromašnim mezdam, ne prenesli. Bodimo MI v vseh področjih delavskega pokreta.

Resna doba zahteva resno — delo.

Resno delo samo v organizaciji.

Parola je danes, da je vzrok svetovne krize gospodarskega značaja. Produkcija in konsum nista v soglasju, zato je treba napraviti gospodarski fiksni načrt, po katerem se naj vršita produkcija in konsum, t. j. izdelava naj se toliko blaga, kolikor se ga rabi in razdelitev blaga naj se organizira po svetovnem trgu tako, da bo konsumentom povsod na razpolago. To je jako prikljupljiv načrt, če bi se produkcija in delitev blaga ozirala na konsumente vobče.

Gospodarski načrt pa sploh nima tega cilja, marveč misli pri tem svojem načrtu vedno le na konsumente, ki lahko kupujejo, ki imajo denar ali vsaj blago, da ga zamenjajo z drugim blagom. Gospodarstvo v današnji obliki dela z dobičkom, hoče delati z dobičkom, zato se more ozirati le na one konsumente, ki morejo ta dobiček ustvarjati.

Gospodarska in socialna kriza sta pa v tesni vzročni zvezi. Gospodarska kriza je nastala, ker gospodarstvo nima dovolj kupno zmognih konsumentov in kupno nezmožni konsumenti so nastali, ker nimajo pomočkov, s katerimi bi si nabavljali potrebne življenske pomočke, ker jih je gospodarski sistem izrabil in izločil iz svojega procesa. Načrt o gospodarstvu pa, ki ga gospodarski krogi propagirajo in zagovarjajo, se na iz gospodarstva izločene konsumente nič ne ozira, dasi bi bilo mogoče odpraviti gospodarsko in socialno krizo obenem samo takrat, če se uredi gospodarstvo in delitev blaga po načrtu, s katerim se organizira produkcija in delitev blaga tako, da se producira primerna količina blaga in dodeluje vsem konsumentom, tudi vsem onim, ki danes nimajo kupne zmognosti. Edino cilj revizije gospodarstva in njega sistema utegne odpraviti ne le takozvano krizo, marveč krizo človeške družbe sploh.

Razglašano gospodarstvo po načrtu torej povoljnega uspeha ne more doseči, ker bi se uredila z njim pač

produkcija in konsum za kupno zmogni, ne pa za celotno družbo.

Organizacija vseh kupno nezmožnih in tistih, ki utegnejo še to postati, je najnujnejši postulat današnje dobe.

V tem oziru imajo zlasti delavske svobodne strokovne organizacije glavno besedo. Strokovne organizacije imajo svoje svetovno naziranje, to je, njih program vsebuje problem ureditve človeške družbe. Njih naloga je, da pomnože svoje vrste ter da popularizirajo svoj program, svoje stališče. Skrbeti morajo predvsem za temeljito izobrazbo svojih članov; svoje delovanje morajo raztegniti na vse panoge delavstva in nameščenstva. Tako postane njih problem, njih cilj last vseh organiziranih članov in ideologija naroda, ki trpi socialno. Ne le moja stroka, ne le blagajna organizacije; to niso glavne stvari. Glavno je, da se razširi krog organiziranih somišljenikov, ki poznajo probleme delavskega gibanja ter imajo voljo, da ga zastopajo. Apatija, mlačnost ni na mestu. Agilnost in akcijska iniciativnost v kulturnem in organizacijskem smislu je naša naloga, da končno ne ostanemo na cedilu, kakor rimski narod, ki je zahteval »panem et circenses« (kruha in iger), ki pa ni vedel, kaj bi počel, ko je dobil svobodo in — propadel.

Razvoj je napredoval, zato imamo lahko danes pred seboj — jasne probleme. Zato skrbite, da bo vse delavstvo organizirano!

Nabirajte člane za Can-karjevo družbo. Za 20 Din dobi vsak član 4 lepe knjige.

P. A.:

Ali je to še življenje?

Rodil se je v letu z nesrečno številko 13. Očeta ni poznal nikdar. Zapustil ga je takorekoč še v zibelki, ko se je moral odzvati pozivu s stotisoči, ki so šli v svetovno klanje. Kmalu je prišla vest od vojnega poveljstva, da je častno padel na polju slave. Kakor so se takrat za tiste, kateri so imeli samo iz časopisja priliko čitati junaka čina z bojnih poljan, lepo slišala taka poročila, tako je nasprotno grozno udarilo na mater, vdovo s štirimi nedoraslimi otroci. Da ji olajša preživljanje teh malčkov, je vzela najmlajšega stara mati k sebi, ki je prejemale malo pokojnino za svojim možem-rudarjem.

Hitro mu je potekal čas pri stari materi, pa čeprav je bil večkrat lačen kot sit. S 13. letom je že dobil službo odnašalca v takratni steklarni. Borna je bila sicer plačala, ali za silo se je vendar preživljal. Z ustavitvijo steklarne je postal kot 16 letni mladenci prvič brezposeln. Stara mati mu je medtem umrla. Kam sedaj? K svoji materi, ki še ostalih otrok ne more preživljati? Šel je pot svojega očeta, šel je k rudniku prosit za delo. Bil je sprejet.

Tako je delal v jami kot vozač in vozil polne in prazne vozičke v potu svojega obraza dan za dnevom, leto za letom. — Skromna je bila njegova plača. Vendar je prišlo še huje! Zmanjševati se je začel zaslužek. Ne da bi mogel pomagati materi, še sam za svojo prehrano in obleko ne zasluži zadosti. Tako gre življenje iz leta v leto, vedno slabše in slabše. Ali najhuje še pride! Uprava rudnika je radi pomanjkanja naročil odredila, da se ima reducirati večje število delavstva. Prišli so v poštev predvsem samci, in med temi seveda tudi naš znanec. Tako je kot 19 letnik že v drugič brezposeln. Na spričevalu je stalo zapisano: »V redu izplačan in zdrav izstopil iz službe.«

Kam sedaj? To vprašanje se poraja čim ostreje v njegovih možganih. Kam sedaj?

To postaja vprašanje stoterih in tisočih, ki so izločeni iz delovnega procesa in vrženi na cesto! Za delom? Kje ga dobiti? S čim bom živel? Take in slične misli se mu roje po glavi z neznamo brzino.

V tem času so se vršili veliki shodi delavstva. Govorniki, predstavniki strokovnih organizacij, so poročali o korakih, ki jih je organizacija podvzela za omiljenje bede. Organizirani bodo od organizacije dobili podporo. Ustanovil se je prehranjevalni odbor. Skratka, storilo se bo vse, da se po maga. S tem je bil shod zaključen. Ali vprašanje, kako dolgo bo brezposelnost trajala, ali bodo sredstva zadostala za prehrano, še ni bilo rešeno. Ta skrb se čita iz obrazov razhajajočih.

Minili so tedni. Taval je okrog kakor izgubljen. Iskal je dela. Ne rabimo, je povsod bil odgovor. Tu in tam je dobil od prehranjevalnega odbora nekaj moke in koruznega zdroba. Ni veliko. Ne zadostuje. Ali vse-kakor boljše kot nič. Da pa bo mera trpljenja še popolnejša, zbolil na vnetju slepiča. Zdravnik odredi hitro odpravo v bolnico, na operacijo. Operacijo srečno prestane. Po nekoličem okrevanju zapusti bolnico. Zdravnik mu predpiše lahko dijetno. Tako pride zopet domov.

Lahko hrano mi je predpisal zdravnik, pravi svoji teti. Kje bom vzela? Hranarine ne dobi, ker je nad dva meseca izven posla. Brezposelne podpore iz fonda za brezposelne ne dobi, ker ni še 20 let star. Podpore od organizacije ne dobi, ker ni bil organiziran. Lahko in dobro hrano mi je zdravnik predpisal, mrmra v postelji. Težko mi je, ko gledam to mlado bitje, ko bi rado uživalo, a nima kaj! Se boš moral obrniti na prehranjevalni odbor, mu pravim. Oh, kaj mi pomaga; par kilogramov moke in nekaj koruznega zdroba bom dobil za celi mesec. Ali se je s tem mogoče preživeti?, mi odgovori in se obrne stran.

Solze mi zarosijo oči, poslovim se in odidem. Med potjo pa se vprašam: ali je to še življenje?

Brezposelno zavarovanje v Wisconsinu.

Združene države Sev. Amerike so znane kot država, v kateri sploh ne poznajo nikake socialne zakonodaje: niti na polju zaščite dela ali delavstva, niti na območju socialnega zavarovanja. Tu je izročen delavec na milost in nemilost kapitalistu — ali pa je prepuščen samopomoči. In kljub temu je delavsko gibanje v tej državi tako šibko, in ker je šibko, tudi ni te — zakonodaje!

Vendar je nedavno ena od 48 »združenih« držav napravila izjemo: to je Wisconsin. Ta država je že od nekdaj bila močno socialistična: nje glavno mesto Milwaukee ima že dolgo socialističnega župana in ta država je dolgo pošiljala v ameriški parlament edinega socialističnega poslanca (glavno pok. s. Berger).

Ta novi zakon o brezposelnih odškodninah je prvi te vrste v USA in bo slovel kot pionir socialne zakonodaje v tej državi neomejenega kapitalističnega izkoriščanja. Zakon stavlja vsa bremena za predvidene odškodnine na rame industriji. Niti delavci niti država ne bodo prav nič prispevali. Zakon je bil že sprejet v posebnem zasedanju zakonodajne skupščine, ki jo je guverner države La Follette sklical posebej v ta namen.

Zakon omogoča industriji, da si v poldrugem letu ustvari lasten sistem odškodnin od brezposelnosti. Ako ne bo do 1. julija 1933 vsaj polovica delodajalcev uvedla prostovoljnega sklada za brezposelnost, ga bo kot obveznega uvedla država sama.

Po novem zakonu mora vplačevati vsak delodajalec, ki ni ustvaril lastnega sklada, najmanj 2 odst. vseh mezdnih izplačil v državni sklad, kjer bo to vloženo na njegov račun. Ta rezerva se bo izplačevala brezposelnim delavcem, ki jim podjetnik ne more dati vsaj polovične zaposlitve. Obveznost vsake družbe je samo do višine vlog na njen račun. Odškod-

nine se omejujejo na 50 odst. mezde, ali 10 dolarjev je tedenski minimum (torej najmanj 10 dolarjev tedensko). Izplačljive so največ 10 tednov. Vendar se doba določi po številu let prejšnje zaposlenosti. Ako ima podjetnik v skladu več kot 75 dolarjev rezerve za vsakega delavca, se mu plačila znižajo kot priznanje za podjetnika s stalnim delom.

Zakon določa dalje, da mora vsaka državna oblast dati brezposelnim prednost pri delu pri javnih delih in more uporabiti del odškodnine, ki bi jo delavec drugače dobival iz sklada kot mezdo. Ako ni dela, je treba pozivati delavce, ki dobivajo odškodnino, na obisk strokovnih šol.

Zakon obsega ona podjetja, ki so v zadnjih štirih mesecih zaposlovala vsaj 10 delavcev in nameščencev.

Prof. Harold M. Graves, ki je član zgoraj omenjene zbornice in je predlagatelj tega zakona, zanimivo komentira ta zakon. Omenja, da izvaja — dasi so odškodnine zmerne — pionirsko delo. »Kakor podjetja zbirajo rezerve, da morejo v slabih časih izplačevati delničarjem dividende in obresti, tako naj jih zbirajo tudi za delavca, ki je bil postavljen doslej kar brez odgovora na cesto. Zakon uvaja načelo, da mora industrija sama nositi stroške brezposelnosti. Odškodnina za brezposelnost pripada delavcu v imenu pravice, ne pa kot miloščina. Po zakonu meni država, da more industrija odpraviti mnogo brezposelnosti, ako posveti temu vprašanju vsaj toliko pažnje, kolikor jo je posvetila industrijalni tehniki. Od evropskih zakonov se ta zakon loči zlasti v tem, da prispeva tu samo delodajalec. Ta način bo po mnenju predlagateljev precej pripomogel, da bodo podjetniki sami omilili brezposelnost.«

Dasi skromen — vendar začetek je!

—st—

Lovro Jakomin:

Javne Borze dela.

Nova naredba in nova pragmatika za uslužbence javnih borz dela.

Dosedanji sistem organizacije za posredovanje dela in podeljevanje brezposelnih podpor, kakor tudi način upravljanja Borz dela, je bil na veliki anketi vseh interesentov iz cele države dne 14., 15. in 16. januarja t. l. v Beogradu podvržen temeljiti kritiki. Predstavniki delavskih strokovnih organizacij in Delavskih zbornic so predložili anketi celo vrsto konkretnih predlogov, na podlagi katerih naj bi se ta institucija reorganizirala in uredila tako, da bi res in čim uspešnejše služila svojemu namenu. Zlasti so se predstavniki delavstva zavzeli, da postanejo Borze dela res samoupravne institucije, da se ustanovi zasedba dovolj sredstev za podpiranje brezposelnih in uspešno posredovanje zaposlenja, in da se administracijsko delo, zlasti pa način podeljevanja podpor čim bolj poenostavi ter odpravi vsa nepotrebna birokratična navlaka, da tako pride brezposelni delavec čimprej do dela, odnosno do brezposelne podpore.

Delegacija ljubljanske Delavske zbornice pa je izdelala cel tozadeven podroben načrt. Anketa je vse te predloge osvojila v zavesti, da smo napravili velekoristno stvar in prepričani, da se bo vse to upoštevalo, smo mirno čakali nove naredbe o organizaciji Javnih borz dela.

»Radnička zaščita« št. 8 z dne 1. avgusta je prinesla novo naredbo in za uslužbence JBD novo pragmatiko. Kako smo razočarani! Vsi napori,

ves trud, vsi predlogi in velika anketa, ki je stala desetisoče, vse je bilo zastoj. Prav nič, niti za las se ni izboljšalo. Izpremenilo se je samo to, kar sem že v zadnjem članku omenil, da izpadejo iz upravnih odborov zastopniki delavskega zavarovanja. Uprave JBD bodo nadalje imenovane, torej ne voljene. Predsednike upravnih odborov imenuje iz vrst višjih državnih uradnikov minister za socialno politiko. Predstavnike delavcev in delodajalcev, vsakih polovico, imenuje minister na predlog zbornice. Upravni odbori JBD sklepajo z večino glasov. Če predsednik uprav. odbora ni soglasen s sklepom, je sklep neveljaven. Vse je podrejeno centralnemu odboru Borze dela v Beogradu. Za vsako stvar je treba pristanka centralnega odbora. Če predsednik centralnega odbora ni soglasen s sklepom večine odbora, je sklep neveljaven. Veljaven postane sklep šele ko ga potrdi minister socialne politike. Ustanova je torej samoupravna institucija!

Sistem administracijskega poslovanja in način podeljevanja podpor se ni nič izpremenil in so tozadevne odločbe enostavno prepisane iz stare naredbe. Pogoji, s katerimi se doseže pravica do podpore in ostali predpisi so ostali neizpremenjeni. Za brezposelnega delavca, ki uživa podporo JBD, ima teden še vedno — samo 6 dni. Za sezijske delavce se ni ničesar ukrenilo.

(Konec prihodnjič.)

Posvetovalni urad za izbiro poklica na Dunaju

Posvetovalni uradi za izbiro poklica so uvedeni v več kulturnih državah. Ker jih pri nas še ne poznamo, a so se drugje prav dobro obnesli, ne bo napačno, če opozorimo javnost na to institucijo, ki bi bila tudi pri nas že prav potrebna.

V rokah imamo zadnje letno poročilo posvetovalnega urada za izbiro poklicev na Dunaju. Iz tega poročila naj navedemo sledeče podatke:

Omenjeno institucijo upravljajo in vzdržujejo skupno mesto Dunaj in delavske zbornice na Dunaju.

Kot drugod v Avstriji, so uvedene tudi na dunajskih takozvanih »obveznih šolah« — to so namreč šole, ki jih obiskuje mladina v splošnem do preteka šoloobvezne dobe — posebne vprašalne pole, nanašajoče se v glavnem na želje šoli odrasle dece glede izbire poklica.

Lansko leto (1931) je zadostilo na Dunaju 5592 dečkov in 5357 deklic svoji šolski obveznosti. Iz vrnenih vprašanih pol je razvidno, da je želelo od dečkov 85 odst., od deklic pa 69 odst. vstopiti takoj v pridobitno življenje. Glavno zanimanje dečkov

je veljalo železni in kovinski industriji. Tema panogama je sledila trgovina in živilske industrije. Od deklic si je želela večina zaposlitve v trgovini, na drugem mestu je oblačilna industrija, nakar je sledila telesna kultura (frizerke). Želja po nadaljevanju študij na kakem drugem zavodu je bila pri deklicah mnogo bolj razširjena kot pri dečkih (31 odst. : 15 odst.). Razen tega so bile tudi pri navalu na učne zavode, ki so pristopni obema spoloma, n. pr. trgovske šole, učiteljska, glasbene akademije itd., deklice v večini. Nasprotno so tvorili večino dečki pri višjih razredih gimnazije, trgovske akademije in poljedelske šole.

Na podlagi omenjenih vprašalnih pol je ugotoviti, da se je obrnilo leta 1931 od 5592 iz šole izstopivših dečkov le 2517, od 5357 deklic pa 2272 na posvetovalni urad. Iz tega sledi, da se je poslužilo ugodnosti, ki jih nudi urad, 45 odst. šoloodraslih dečkov in 42 odst. deklic.

Letos, dne 2. maja je slavil dunajski posvetovalni urad za izbiro poklica desetletnico svojega obstoja. Statistika je poka-

zala, kako ogromno delo je urad tekom desetih let izvršil. Samo dvojice številk naj navedemo, ki govorita za neobhodno potrebo posvetovalnega urada za izbiro poklica na Dunaju:

Tekom desetih let se je obrnilo na imenovani urad za svet in pomoč nad 110.000 oseb obeh spolov, v preko 30.000 slučajih pa je izposloval urad svojim klijentom zaposlitve v poklicu za katerega so bili spoznani sposobnim.

Kako se sposobnost ugotavlja, v to se tu ne moremo spuščati, povdarjamo le, da preiskujejo otroke vsakovrstni strokovnjaki telesno in duševno po najmodernejših metodah.

Končno bodi omenjeno, da je potrebna mladina baš v današnjem času, ko je bodočnost tak negotovost, da se zamore v gospodarskem življenju orijentirati in da je posvetovanje v izbiro poklica baš sedaj posebno potrebno, ker se bo zamogel spriti vladajočih razmer uveljaviti v katerem koli poklicu edino le docela sposoben človek.

STROKOVNI VESTNIK.

KOVINARJI.

Kaj vse ustvarja brezposelnost?

Zagrebske »Novosti« od 16. julija 1932, št. 194, poročajo:

Pri vhodu ogromne tovarne »Borsig-Werke« stoji še danes vratar z lepimi, svetlimi gumbi na modri uniformi kakor njega dni, ko je bilo to podjetje v največjem pogonu. A danes. Mogočni stroji rjavijo, prah lega na ogromne delavnice in velikansko dvorišče je čisto pometeno, kar po preji niti ob nedeljah ni bilo tako, dasiravno je delo ob nedeljah vsaj v glavnem počivalo. Stotine in tisoči delavcev, ki so bili preje duša tega podjetja, kateri so s svojim znojem dajali življenje tem mrtvim strojem, so odpušteni in milijonska brezposelna armada se je povečala za novih več tisoč. V gostih trumah se zbirajo na cesti, v slabi krčmi pri še slabši pijači razpravljajo o svoji usodi in jo skušajo doumeti. Saj ni mogoče, da je vrglo nekaj, morda deset ali še manj ljudi, vse to delavstvo na cesto. Približa se jim človek, kateri jih skuša razumeti in pripoveduje mu strašno zgodbo.

Mnogo let, deset in več, so delali v tem podjetju. Z lastno krvjo so polnili te stroje, bili so njih sužnji in marsikateri njihov tovariš je pustil v strojih svoje prste, roko, nogo, ali pa tudi življenje. Poglobili so se v njih vrteče kolesje, prislunili so njih udarcem in ropotu ter bili s strojem eno. Njihova praktična izvežbanost je omogočila, da se je produciralo ogromne množine in težke vsote so se stekale z mastnimi dividendami v žepe gospodarja. Le ti so se pa zavedali, da podjetje procvita in raste le po zaslugi spretnih in praktičnih delavcev in sem pa tja so skušali razumeti tudi delavčeve težnje.

Vendar doba novega časa ni šla tudi tu mimo in kar je bilo še včeraj dobro in pravilno, je bilo treba danes nadomestiti z novim. Prišli so razni ravnatelji in čez noč so postavili tovarno na glavo. Osobito nek »Amerikanec« je bil posebno iznajdljiv in uvažal racionalizacijo z vso paro. — Stari, izkušeni delavci so zmajali z glavo, videč to, češ, da to ne more biti dobro. Ali praktične delavce so imeli za tepce, ki ne morejo razumeti velikega modernega časa. Racionalizacija je šla medtem z vso paro naprej in nje dobine so se kmalu pokazale. Ogromni novi stroji so stali težke vsote, produciralo se je seveda tudi mnogo, ali to blago je ležalo v skladišču, ker je bilo nemogoče spraviti take množine na trg; s tem so se pa režijski stroški znatno povečali. Kljub temu pa se je podjetje moderniziralo naprej. Potekle so rezerve in bilo je treba denarja. Reducirajmo plače delavcem, to je bilo prvo, kar so ti gospodje »pogrunjali«. Ker se delavci, ko je bila dobra konjunktura in se je delalo z vso paro, niso brigali za svoje strokovne organizacije, katere naj bi jim skrbele tudi za črne dneve, se je podjetju ta prvi napad z lahkoto posrečil.

Prišlo je drugo. Petdnevni delavnik. Še jih ni vzdramilo. Šele tretji udarec jim je pognal kri po žilah. Uvedlo se je obvezno, prisiljeno šte-

denje. Vsaki mesec se jim je odtegovalo od njihove plače znaten znesek kot prisiljeno štedenje, ne da bi se jim to obrestovalo. Tedaj so začeli nekateri glasneje godrnjati. Organizacije ni bilo. Gladko so sfrčali na cesto. Prve redukcije... Strah, da jutri ne gredo novi, jim je šel v kosti in odpora zopet ni bilo. Medtem je pa organizacija vršila svoje delo in skoraj že doigrala. »Amerikanec« je uvažal ameriške metode in namesto, da bi delo procvitalo, je poleg drugega začelo še nazadovati. Tovarniška hranilnica pa je odtegovala vedno večje zneske za prisilno štedenje.

In šlo je tako naprej, dokler ni bilo nekega dne objavljeno, da je od tega dne vse delavstvo odpuščeno. Strašno. Natikali so si očala — v tovarni pustivši vid — stari delavci in čitali vedno iznova. Ali mrtve črke so jim le preglasno govorile kruto resnico: odpuščen, na cesti brez vsakega zaslужka. Pa jim je misel ušla na štedenje in globoko v srcu je vzklila kljub srdi na podjetje zahvala za to uvidevnost gospodov, da so oni sami mislili za delavstvo v dobrih dnevih za črne dni. Ker je bil odtegljaj visok, bo za par mesecev in gospodje izjavljajo, da bo za par mesecev boljše. Pa je prišlo čudo prečudno in če so razumeli prvi razglas, tega absolutno niso. Saj ni mogoče. Razglas je javljali, da je propadla tudi tovarniška hranilnica. In da so se rešile razne banke, je ta hranilnica v Tegelju in Borsignovaldeu morala žrtvovati krvave delavske žulje in njih težak znoj. Nek tovarniški predelavec, ki je poleg tega prisiljenega štedenja tiskal še sam in nalaгал v to hranilnico, da bi pomagal sinu edincu, da bi bil tudi on enkrat ravnatelj in ne delavec, si je, ko je razumel, da so šle vse marke, pognal kroglo v glavo, da bo tako konec popoln...

Delavstvo je bilo še vedno na cesti. Sedaj so pač razumeli, kaj je organizacija, nihče se ni brigal zanje, pomoči ni bilo od nikoder, morda so bile malenkostne državne podpore.

Vse obrtništvo globoko občuti ustavljenje tovarne. Restavracije so prazne, naročila nobenega, trgovci svojih cen ne morejo še bolj znižati, ali nezaposleno delavstvo kljub temu ne more, da kupuje. Če bo šlo tako naprej, bo ukinitve tega obrata potegnili še mnogo drugih za seboj v konkurz.

Pa so se znašli ljudje, kateri hočejo iznova oživeti tovarno. Ali jim je te igre dosti, ali so dosegli svoj cilj?

Osnovale se je »pogonsko društvo« in pomale se je pričelo zopet delati. Najprvo samo specialna dela. Sicer malo, ali začelo se je. Delavstvo na cesti gleda z vso nado na mrzle, visoke dimnike, kdaj se zopet zakadijo in oznanijo okolici, da je pod njimi in okoli njih zopet življenje. Društvo pa dela naprej, ne sicer moderno, pač pa tako, kakor je delalo preje, ko je bilo podjetje v najlepšem razmahu. Odpustilo je cel klub ravnateljev in mesto njih zaposlilo stare, izvežbane, praktične delavce. Naročila pomale zopet prihajajo in že se kadi iz prvega dimnika.

Delavstvo je moralo doprinesiti še novo žrtev, da saldira račun te brezglavosti. Ali zgodilo se je tudi to? Poprej je bilo še količkaj odpornosti v delavstvu, a sedaj se je ta odpornost v dveh mesecih gladu in nezaposlenosti izgubila.

Če se je kdo kaj naučil iz pouka, ki ga je prejelo delavstvo iz te šole, viri molčijo.

In pri nas? Ali se nam lahko kaj takega zgodi? Smo kaj zavarovani proti temu? Kdor ni slep — spregledaj!

ft.

RUDARJI.

Rudarji.

V rudarski industriji Dravske banovine traja obstoječa kriza dalje in ni najmanjšega izgleda, da bi se položaj kaj izboljšal. Brezposelnosti, kateri v velikem številu ne morejo nikjer dobiti dela, so navezani na javno podporo in podporo, ki jo je dala TPD v znesku 1 milijona Din. Vendar vse skupaj je malenkost za tistega, kateri je edino od te podpore odvisen. Poleg teh so pa še zaposleni istotako reveži, ki s svojim zaslužkom absolutno ne morejo več preživljati svojih družin.

V od pomoč tej bedi v revirjih bo treba čimvečjega sodelovanja vseh merodajnih krogov. Zakaj zima se bliža s hitrimi koraki in potreba bo postala še večja. Sedaj v poletju se, čeprav lažne otroke, v vsaj najskromnejši obleki pustijo okoli, kar pa po zimi absolutno ne bo mogoče. Beda je v revirjih sedaj taka, da niti ena desetina staršev ne bo mogla preskrbeti svojih otrok za zimo. Kje pa je sedaj še obleka za ženo in moža, če še za živca ni? Zato je brez odlašanja nujno potrebno, da se s to zadevo bavi tudi kr. banska uprava na podlagi predlogov delavskih zastopnikov, ki jih je že in še bo prejela.

V državnih rudnikih Velenje in Zabukovca ni nič boljše.

NOVA PRAVILA BRATOV. SKLADNICE so, kakor smo obveščeni, bila z obširno obrazložitvijo predložena v odobritev ministrstvu za šume in rude. Oddelek za rudarstvo pri ministrstvu za šume in rude je na podlagi sklepov ankete od 18. do 19. maja 1932 izdelal definitivni načrt novih Pravil Bratovskih skladnic in minister za šume in rude ga je v smislu odredbe toč. 12. § 48 finanč. zakona za budžetno leto 1932-33 od 2. avgusta 1932 predložil ministrskemu svetu v odobritev.

Ko bo ministrski svet odobril predložena nova Pravila, bodo objavljena v »Službenih Novinah« in postala pravomočna.

SPLOŠNA DELAVSKA ZVEZA.

Vsem podružnicam Splošne delavske zveze Jugoslavije v Sloveniji!

Na podlagi sklepa VI. ožje seje odbora oblastnega poverjenišva Opčega radničkog saveza Jugoslavije za dravsko banovino, ki se je vršila dne 7. avgusta 1932, sklicujemo oblastno konferenco dne 2. oktobra 1932. — Konferenca se bo vršila v mali dvorani Delavske zbornice v Ljubljani. Pričetek točno ob 9. uri dopoldne.

Dnevni red:

1. Otvoritev konference in volitev verifikacijskega odbora.
2. Poročila oblastnega odbora: a) predsednika; b) tajnika; c) blagajnika; d) nadzorstva.
3. Poročilo zastopnika centralnega odbora o delovanju našega saveza.
4. Tarife in druge naše akcije za izboljšanje delavskega položaja.
5. Pravilnik oblastnega odbora.
6. Volitev oblastnega odbora in nadzorstva.
7. Predlogi podružnic in slučajnosti.

Podružnice se pozivajo, da izvolijo za konferenco delegate. Podrobna navodila o konferenci bodo dobile podružnice pravočasno v posebnih okrožnicah.

Oblastno poverjenišvo Splošne del. zveze Jugoslavije.

Franc Jančič l. r., predsednik.

Lovro Jakomin l. r., tajnik.

Razmere v tovarni Pollak v Ljubljani.

Poročali smo že svoječasno, da je bila tovarna Pollak med prvimi, ki je mislila, da se bo krize in vsega drugega kar je lastnike podjetja tlačilo, iznebila in rešila podjetje z znižanjem delavskih plač. Med najprvim je bilo to podjetje, ko se je začelo znižavati plače. Delavstvo se je seveda, kakor je pač moglo, temu protivilo. Upeljalo se je povsod akordno delo, polovico delavstva se je reduciralo, ostale pa priganjalo k akordnemu delu in nečloveškemu garantu. Produciralo se je vedno več, plačalo delavstvu vedno manj. Vse skupaj ni nič pomagalo. Zafu-

rano gospodarstvo je pripeljalo podjetje v konkurz. Zopet je sledila velika redukcija. Podjetje je prišlo pod upravitelja, ki ga je postavilo sodišče. Človek bi pričakoval, da bo vsaj pod prisilnim upraviteljem drugače. Toda varali smo se. Prišlo je zvišanje stanovanjskih najemnin. Pa ne samo to. 30. julija t. l. so bili delavci obveščeni, da se jim plače zniža zopet od 5—8%.

Delavstvo pa je teh razmer deloma tudi samo krivo, ker je vedno poslušalo le one, ki so delavski strokovni organizaciji nasprotovali. Ali ni tako, delavci v tovarni Pollak?

Ribnica na Pohorju. Naša razredna strokovna organizacija se lepo razvija. Kamnoseško delavstvo spoznava, da je v organizaciji moč velikega »MI«, in zato je tudi malone polnoštevilno organizirano. Velikega delavskega internacionalnega parlamenta dne 15. avgusta 1932 v Ljubljani, na katerem je govorilo delavstvo cele Evrope po svojih zastopnikih, se je udeležila tudi naša podružnica Splošne delavske zveze po svojih zastopnikih.

Nadalje je naša podružnica nabrala za fond sodeluga Rapa 103 Din. S tem smo pokazali našo proletarsko solidarnost in počastili spomin žrtv delavskega gibanja.

Naročili smo tudi Karl Marxov »Kapital«, da ga bomo v zimskem času študirali in priredili domače sestanke, na katerih bomo razpravljali razlaganja tega poučnega in velikega dela.

Beseda našim kemičnim delavcem v Hrastniku.

Če bi bili naši kemični delavci in rudarji tako zavedni kot so naši steklarski delavci, kdo ve, če bi se jim ne godilo boljše, kot se jim godi danes. Na žalost moramo ugotoviti, da baš med nami kemičnimi delavci ni tistega navdušenja in razpoloženja za obrambo delavskih pravic, ki ga opažamo med steklariji. Med nami je še mnogo nezavednih, ki v boju, namesto da bi podpirali organizacijo, iz nezavednosti streljajo organizaciji v hrbet. Vedno ne bo šlo tako, da bodo tudi tisti želi uspehe naše organizacije, ki niso nič sejali, ki stoje ob strani, namesto da bi stopili v organizacijo in z njo vred delali. Baš taki delavci radi oponašajo kapitalistični gospodi njeno lenuharjenje, sami pa niso nič boljši. Dočim se kapitalistična gospoda zaveda svojih privilegijev in svoje moči ter do skrajnosti brani svoje postojanke, se mnogi delavci ne brigajo niti za svoje dobro, za dobro svojih rodbin, kaj šele, da bi se borili za skupnost! Med onimi, ki se ogibljejo organizacije, je mnogo egoistov. Biti egoist, gledati samo za svoj prid, je najgrša lastnost, ki jo delavec more imeti. Ti egoisti so najglasnejši v zabavljanju proti funkcionarjem organizacije, vse vedo in znajo, samo napravijo nič drugega, kakor razdirajo, sejejo neslogo in malodušnost med delavstvom.

V kemični tovarni imamo nekakšen pokojniški sklad, ki obstoja že okroglo petdeset let. Ta sklad je postal pasiven, ker je število upokojujencev vedno večje, dohodki so pa vedno manjši, ker se število delavcev stalno krči. Okrog 68 članov tega sklada je v nevarnosti, da izgubi še to malo, kar dobiva in za bodoče je sploh težko reči, če bo za nove upokojujence še kaj ostalo. Od leta 1928 se ni vršil noben občni zbor tega sklada več. Organizacija je za to zadevo zainteresirala Delavsko zbornico. Delavska zbornica je poslala S. Kopača na lice mesta. Ugotovili smo, da ni drugega izhoda iz tega težkega položaja, kakor ta, da začne tovarna plačevati svoj del prispevkov v sklad, da se vse tudi začasno sprejete delavce sprejme v članstvo fonda in da tovarna poleg tega votira tudi del svojega lastnega dobička v korist fonda. — Ravnateljstvo je izjavilo, da bo to stvar predložilo upravnemu odboru.

Dne 25. junija 1932 je podruž. Splošne delavske zveze sklicala zborovanje z namenom, da bo podala delavstvu poročilo o izvršeni intervenciji. Poročila sta na zborovanju ss. Kopač kot delegat DZ in Zupanek, ki je kot delavski zaupnik prisostvoval razgovoru z ravnateljem. Pri tej priliki sta dva upokojujence, in to predsednik Konzumnega društva kemičnih delavcev in še nek občinski odbornik občine Dol, nastopila na tak način, kakor da bi bili tisti, ki so se za pravice upokojujencev zavzeli, krivi, da je sklad izčrpan, čeprav ne dobe iz sklada niti pare, pač pa ga črpata oba že zgoraj omenjena člana tega fonda. Kdor tega ni videl in slišal, bi skoro ne mogel verjeti, da je kaj takega mogoče, da se dobe ljudje, ki zmerjajo one, kateri jim hočejo pomagati in ki poleg tega teden za tednom plačujejo svoje prispevke v sklad za upokojujence, kljub temu, da morda sami ne bodo iz tega sklada nikoli ničesar prejeli.

To smo omenili samo zato, da delavci vidijo, kakšna nerazodnost vlada ponekod. Seveda, kdor mlad ne pozna organizacije in njenega dela, pa tudi star ne more ceniti njenih stremeljenj. Taki ljudje, namesto da bi poiskali krivce tam, kjer so, jih iščejo tam, kjer jih ni. Takim ljudem bodo morale organizacije res odreči svojo podporo. Potegniti moramo črto ločilnico in reči: kdor ni z nami — je proti nam! Torej, vsi v organizacijo, da ne bomo sami proti sebi.

Kemični delavec.

LESNI DELAVCI.

Litija.

Zelo malo ali celo nič se ne sliši iz našega kraja. Prejšnja leta je bilo pač nekaj življenja, ko pa je prenehalo delo v rudniku, je umrla tudi delavska zavest. V Litiji stoji moderne predilnice, kjer je zaposleno še precej tekstilnega delavstva, ki pa je gluho in slepo za organizacijo.

Lesna industrija se je močno razvila, obrati so modernizirani tako, da je nastal velik preobrat. Število lesnih delavcev je vedno večje, plače so nizke. Delavci so počeli razmišljati, kako bi si izboljšali mizerni položaj. Sklenili so, da si postavijo strokovno organizacijo lesnih delavcev. Vršil se je sestanek, na katerem se je izvolil pripravljalni odbor. Sodr. Bricej je prav natančno pojasnil pomen strokovne organizacije brez katere danes delavstvo ne more in niti ne sme biti. Pripravljalni odbor je takoj vložil pravila za podružnico lesnih delavcev v Litiji, katere je pristojna oblast tudi dovolila. Dne 31. julija t. l. se je vršil v gostilniški prostorih Cerar ustanovni občni zbor, kateri je bil prav lepo obiskan. Sodr. Bricej je prebral pravila, ki so jih navzoči brez vsakega ugovora sprejeli. Izvolil se je nato tudi sledeči odbor, ki bo vodil posle podružnice lesnih delavcev v Litiji: Predsednik: Zupančič Janez, podpredsednik: Primežič Valentin, tajnik: Gregorič Valentin, blagajnik: Kos Martin, namestnik: Brlot Ludvik. Odborniki: Kihlikar Maks, Jemec Oto, Lovrin Josip, Pavliha Stanek; namestniki: Bratun Franc, Bonča Alojz, Čoš Anton, Kren Franc, Nadzorščak Stravs Franc, Tekalec Ernest.

Po izvolitvi odbora podružnice se je razvila debata, v katero so posegli skoro vsi funkcionarji. Sodr. Bricej je apeliral na novo izvoljeni odbor, da naj gre s pridnostjo na delo, ker je mnogo še celine, ki jo bo treba obdelati. Delavec ne sme v nobenem slučaju zapustiti organizacije, ker nikoli ne ve, kdaj jo bo najbolj potreboval.

V najlepšem razpoloženju in globokem prepričanju smo šli na svoje domove, želja nas vseh pa je bila, da se kmalu zopet vidimo na sestanku. Lesni delavec.

Stari trg pri Rakeku.

Dne 14. avgusta t. l. se je vršil pri nas shod lesnih delavcev v Delavskem domu na Marofu, kateri je bil prav lepo obiskan. Pri nas vlada velika brezposelnost in že več obratov je ustavilo svoje obratovanje. Občina je siromašna, ker smo po večini le lesni delavci. Za brezposelne se zelo malo brigajo občinski očetje in s strahom gledamo, kaj nam bo prinesla zima, ki stoji na pragu.

Shod je pokazal, da se delavci v sedanjem kritičnem času zavedajo, kaj je organizacija. Žal, da so se tako pozno začeli dramiti. Na shodu je poročal centralni tajnik soodr. Bricej iz Ljubljane. Orisal je položaj lesnega delavstva, ki je v pretežni večini brezposelno. Težke tisočake dá organizacija za brezposelne podpore. Mnogo lesnih delavcev išče kruha po raznih krajih, a vse zastonj. Obrtni zakon imamo, ki se pa ne izvaja. Mnoga podjetja delajo preko osemurno delo in le ena peščica teh delavcev izpodjeda vedoma kruh mnogim svojim sotrpinom, ki so brez dela in jela.

Sodr. Bricej je grajal nezavednost naših delavcev, oni ne živijo z duhom časa, iščejo vse mogoče, samo to ne, kar bi morali. Apeliral je na navzoče, da naj bolj aktivno posežejo v borbo, ker življenje je borba. Grajal je mladino, ki se ne oprime dela v »Svobodi«, ki nudi mnogim razvedrila in izobrazbe, katere nam vsem tako primanjkuje. Knjiga nam je najboljši prijatelj in učitelj.

Mi iz srca želimo, da bi njegove besede padle na rodovitna tla. Naprej po začrtani poti. Ideja Karla Marksa naj se širi v naši dolini med ponizanimi. Bodimo hlapci Jernej! Vsem lesnim delavcem pa kličemo: v organizacijo, da se skupno borimo za naše pravice, da bomo mi vsi eden in vsi za enega.

MONOPOLCI.

Organizacija »Saveza monopolskih delavcev in delavk« se lepo razvija. To pa ne da miru privrženecem in kupljenecem. Grize jih. Solidarnost delavstva, skupnost in organiziranost, da bi tako zaščitilo svoje pravice, čuvalo svoje uboge plače, priborilo si pokojnino, jim je nevarna. Močan »MI«, ta očelotilna proletarska skupnost monopolskega delavstva jim ne da spati in delajo vsemogoče, da bi odvrnili od organizacije delavce. Govorijo vsemogoče laži, so razni agenti huiši, kakor klepetulje in jih ni sram govoriti tudi največje obrekovanje.

Tako se potepajo po tobačni tovarni nekateri delavci, (žal, da moramo tako imenovati), ki so drugače najbrž siti in ne čutijo bede, kakor sto in sto drugih sodelavcev in sodelavk. Pa govorijo: »Ne plačajte članarino. Škoda denarja. To je samo potrebno funkcionarjem organizacije, da bodo dobro živeli.«

In so nekateri, ki tako podlo obrekovanje poslušajo.

Podpisujejo se pole za volitev v Delavsko zbornico. In ti junaki govorijo: Ne podpisujte! Saj je vseeno, če so volitve ali ne. Z volitvami se hočejo funkcionarji Saveza okoristiti, da pridejo v službo v Delavsko zbornico.

Eh, eh, čenče, sram vas bodi, da nosite hlače, se nasmeje ta ali oni tobačni delavec in delavka ter kakor nalašč podpiše. Ker ve, da so volitve zato potrebne, da bo Delavska zbornica lahko še bolj delovala, ne bo pa uvajala izdelavo cigare in cigar, da bi lahko nastavljal v službo funkcionarje.

Baje govorijo in se hvalijo, da so bili oni ki so dosegli, da so sezonski delavci odtegnjenih 10% dobili vrnjene in da se jim več ne odteguje.

Imenitno! Čudno samo, da nečejo sedaj doseči, da bi se nastavljenec v smislu uradniškega zakona priznal I. draginski razred, kakor jim pritiče!... Čudno, da nečejo

tudi doseči, da bi se uredile pokojnine, kakor bi se uredile pokojnine, vendar, kakor trdijo, dosegli vrnitev 10%?

Eh, tako je: Organizacija je strah izkoristevalcev delavskih žuljev, zato imajo plačane svoje agente.

Ve tobačne delavke in delavci, odločno dvignite glave in vsi v strokovno organizacijo Saveza monopolskih delavcev in delavk!

BRIVCI.

V petek, 5. avgusta 1932 se je vršil izredni občni zbor »Društva brivsko-vlasuljarskih delavcev(k)« v Ljubljani. Izvoljen je bil sledeči odbor:

Predsednik: Mihič Robert.

Podpredsednik: Benko Zvonimir.

Tajnik: Videlič Julij.

Nam. tajnika: Adam Ivan.

Blagajnik: Falkner Franjo.

Nam. blagajnika: Tavčar Leopold.

Odbornik(ca): Sušnik Angela.

Namestniki: Godina Josip, Klemenc Drago, Kliš Franc, Frank Albina, Ovsenjak Mihael, Werk Karel.

Revizija: Podraž Jelka, Mitar Marijan, Habicht Leopold.

STAVBINCI.

O neznosnih delovnih razmerah pri regulaciji Ljubljane.

Merodajnim v vednost, delavcem v razmišljanje.

Gračbeno podjetje »Slograd«, ki regulira strugo Ljubljane, izkoristi konjunkturo brezposelnosti v svoj prid. Ko je julija t. l. delavstvo stopilo v stavko radi mizernih delovnih pogojev, je bil s posredovanjem Strokovne komisije in Narodne strok. zveze dosežen sporazum, s katerim se regulira temeljna plača delavstva tako-le: Delavci dobivajo prvih 14 dni po Din 3.— na uro, nato pa se jim poviša plača na Din 3.50 in več. Odkar se je sklenila ta pogodba, podjetje vsak dan odpusti po več delavcev in sprejme namesto teh novince v službo. Sedaj so nekateri odpuščeni delavci vložili proti podjetju tožbo pri obrtnem sodišču radi odpovednega roka.

Postopanje podjetja je razumljivo. Da si prihrani dodatek po Din 0.50 na uro, odpušča delavce poprej, predno bi jim moralo ta dodatek plačevati.

S tem je podjetje tudi ironiziralo zahteve strokovnih organizacij. In razumljivo: Ker se delavci pri regulacijah niso zavedali, da treba pri stanek podjetja na 50 para poviška na uro podpreti z močno organiziranostjo.

Bili so, kakor jih je na tisoč: Bo že nekdo pomagal in se bojeval, mi bomo že sprejeli rezultate zmage.

Pa tudi sicer so delovne razmere pri regulacijskih delih zaposlenega delavstva skrajno slabe. Dela se od 4.30 ure do 19.30 ure. Delavci so razdeljeni kar na 7 skupin. Ena skupina začne z delom ob pol 5. uri in dela do 8. ure, nakar sledi odmor do 12.45 ure. Druga skupina dela od 4.30 do 11.45, nakar sledi odmor do 16.30, naslednja skupina začne z delom ob 8.15, so pa tudi skupine, ki delajo od pol 5. ure do 16. ure, pa tudi take, ki delajo od 4.30 do 19.30.

Najbolj prizadeti so delavci, ki delajo samo po par ur zjutraj s štiriurnim odmorom. Ti delavci faktično sploh niso nikoli prosti, ker morajo vedno čakati na licu mesta, da zopet začno z delom, ko pride njihova ura. Prva skupina delavcev ima ob 8. uri 15 minut odmora, pol dan pa ob 11.45 do 12.45 in ob 16. uri tudi 15 minut odmora. Ta zmešnjava z delovnim časom prinaša koristi samo podjetju. Odmor ob 8. in 16. uri znaša samo po okroglo 8 minut in ne 15 minut, pa tudi delo, ki bi moralo nehati ob 11.45, konča navadno šele ob 12. uri. To se pravi, da delavec dnevno navrne podjetju precej zastojarskega dela.

Delo je nahigienično, umazano in ga je treba opravljati v smradljivem vzdušju. Čista voda je na razpolago samo na dveh krajih — za stroje, ne za umivanje. Poleg tega pa so delavci največkrat zaposleni precej daleč od kraja, kjer priteka čista voda. Nekateri si umivajo roke ob iztoku kanala, ki vodi iz Državne bolnice (I).

Dokler je vodilo regulacijska dela podjetje Dukič, so delavci dobi-

Strokovni teden v Mariboru.

Za socijalno-politične zahteve delavcev in nameščencev.

Medstrokovni odbor UDSZJ (Strokovna komisija) v Mariboru, priredi »Strokovni teden«, ki se bo vršil v času od 11. do 18. septembra t. l. in ki bo posvečen agitaciji za populariziranje vseh socijalno-političnih zahtev delavcev in nameščencev; poglabitev in utrditve razredne zavesti; pridobivanje novih članov za strokovne organizacije ter novih naročnikov za delavske liste in publikacije.

Agitacija se bo vršila:

1. Vse Strokovni komisiji priključene strokovne organizacije v Mariboru in okolici bodo v tem tednu sklicale strokovne shode. Na shode bodo povabljeni vsi delavci in delavke posameznih strok, kjer se bodo obravnavale njihove socijalno-politične zahteve in pomen strokovne organizacije ter delavskega tiska.

2. a) Med tednom se bodo vršila skupna predavanja o važnih določilih obrtnega zakona, katerega mora poznati vsak delojemalec; b) o sedanjem položaju bolniškega in neugodnega zavarovanja; c) o novem pravilniku javnih borz dela.

3. V soboto, dne 17. septembra bo uprizoril delavski oder »Svobode« v Ljubljani Cankarjevo kolektivno dramo »Hlapec Jernej in njegova pravica« v režiji Ferda Delaka. Predstava se bo vršila v veliki dvorani pivovarne »Union« (Götz).

vali gumijaste škornje za delo v blatu in vodi. »Slograd« takih škornjev ne pozna. Delavci stoje do kolen v blatu in vodi. (Kdo bo plačal stroške za lečenje revmatizma?)

Pri izplačilu delavcev ne dobi izplačilnega lista, iz katerega bi bilo razvidno, koliko se mu odtegne za davek, socijalno zavarovanje itd., ampak se mu denar izplača brez vsakega pojasnila kar na roko.

Dne 13. avgusta so dobili delavci izplačilo v 25 parskih novcih. Denarja pa blagajnik ni prešteval, ampak kar odtehtal! V sled tega so nekateri delavci izgubili po 50 par do 1.50 Din na zaslužku.

To so razmere, katerih je krivo tudi delavstvo, ker ni organizirano.

Merodajne oblasti, inspekcijo dela, zlasti pa Delavsko zbornico opozarjamo na te razmere, ki vladajo pri regulaciji Ljubljane in jih pozivamo, da pbsežejo vmes.

Razno.

Išče se g. Anton Knific, ki je bil leta 1922 tovarniški delavec v Ljubljani in je takrat sporočil podatke o Francu Šmidu, s katerim sta bila skupaj v italijanskem ujetništvu v bolnici Tappa Caldonazzo. Radi ponovnih podatkov naj se javi osebno ali pisмено pri Oblastnem odboru Udruga vojnih invalidov v Ljubljani, Šentpeterska vojašnica. Mogoče se oglasi na isti naslov tudi neki žmitek, ki je bil istočasno z njima v ujetništvu.

Nemška, angleška in ameriška brezposelnost. Problem brezposelnosti postaja v Nemčiji in Veliki Britaniji vedno bolj akuten. V Nemčiji je znašalo število brezposelnih koncem maja t. l. 5.583.000 ali skoro 1½ milijona več kot 15. maja prejšnjega leta. V nekem poročilu o težavnosti položaja je izjavil dr. Brüning, bivši nemški kancler, v nekem govoru, da je problem brezposelnosti poostren še z dejstvom, da od celotnega števila brezposelnih jih še 2 milijona ni doseglo starosti 25 let in polovica od teh še niti ne 21. življenjskega leta. Brezposelnostna podpora je bila znižana od že itak skromne vsote 90 mark (1215 Din) na 50 Mark (675 Din) mesečno, in ta vsota velja vstevši ženo in otroke.

V Veliki Britaniji kažejo zadnje od ministrstva za delo izdane številke na močen porast števila brezposelnih, ki je znašalo 23. maja 1932 skupno 2.741.306, ali 89.125 več kot 25. aprila 1932. Ta porast je glavno zaradi prehodnih ustavitve oz. prekinitev na temelju podaljšanih dopustov v tekstilnih, čevljarških in usnjarskih industrijah, ter enako tudi zaradi prehodne prekinitve dela v inženjerskih, železarskih, jeklarskih, motornih in kamnarskih obratih. Delno so vplivale tudi poškodbe zaradi poplav v Srednji in Severovzhodni Angliji.

V USA znaša število brezposelnih v vseh delovnih slojih 31. marca t. l. skupno 10.634.000. To je popravljen cenitev, ki lo je pravkar izdal ameriški urad za delo.

—st—

Otvoritev planinske koče »Počitniški dom« na Mrzlici.

17. julija t. l. je trboveljsko in hrastniško delavstvo otvorilo planinsko kočo »Počitniški dom«, prvo delavsko planinsko

4. V nedeljo, dne 18. septembra ob 9. uri se bo vršil v verandi pivovarne »Union« zaključni strokovni shod delavcev in nameščencev vseh strok, na katerem se bodo reasumirale zahteve delavstva posameznih strok in predlagala skupna resolucija.

Natančen spored bo pravočasno objavljen v časopisu in na vabilih, ki bodo v to svrhu izdana.

Vse razredne strokovne organizacije v Mariboru in okolici, kakor tudi vse delavce in nameščence že danes pozivamo, da se za ta »Strokovni teden« pripravijo in da s svojo navzočnostjo na vseh prireditvah manifestirajo za svoje socijalno-politične zahteve ter za dosego človeku dostojnega življenja.

»Strokovni teden« naj ne bo samo manifestacija za svoje zahteve in potrebe, temveč naj bo tudi medsebojno tekmovalno, katere organizacija, oziroma kateri zaupnik bo v tem tednu pridobil največ novih članov za strokovno organizacijo in novih naročnikov za »Delavsko Politiko«, »Volksstimme«, »Svobodo«, »Cankarjevo družbo« itd.

Potom močne strokovne organizacije in delavskega tiska do svojih pravic. To bodi geslo vsakega delavca in nameščenca!

Strokovna komisija.

zavetišče, ki bo zaenkrat nudilo gostoljubno streho predvsem revni deci trboveljskih rudarjev. Z otvoritvijo te planinske koče pa so dobili tudi delavski turisti svoj prvi, sicer skromni, toda lastni dom.

Ze v zgodnjih jutranjih urah so prihajali od vseh strani na Mrzlico izletniki, zlasti rudarji, žene, dekleta in otroci iz Trbovelj, Hrastnice in Zagorja, nekateri pa so prišli iz oddaljenih krajev, kakor Ljubljane, Zagreba, Maribora, Šostanje, Celja itd.; tako se je zbrala tekem dopoldneva ogromna množica, ki je z zanimanjem ogledovala novozgrajeni »Počitniški dom«. Trboveljski sodrugi, ki so z brezprimerno požrtovalnostjo sami zgradili ta dom, pa so pripovedovali, s kakšnim trudom in naporom so spravljali potreben stavbeni material po strmi poti na Mrzlico, ki leži 1040 m visoko. Pri zgradbi so pomagali vsi, včasih kar več dni zaporedoma, in so včasih tudi celo po dvakrat na dan nosili na ramah deske in trame iz Trbovelj po strmini na vrh.

Agilni delavci, prijatelji turizma v Trbovljah, so šele pred kratkim ustanovili drugo »Počitniški dom«. Polagoma so zbirali sredstva za nakup potrebnega zemljišča. Ko se jim je končno posrečilo kupiti na lepi razgledni točki Mrzlice zemljišče v obsegu 27.000 m², so kmalu nato začeli s pripravami za gradbo doma. Kolektivna moč in volja rudarjev je premagala vse težkoče. Sedaj zbira že nova sredstva za postavitev moderne planinske koče, ki bo nudila vsakomur prijetno zatočišče.

V priručnem medsebojnem pozdravljanju in kramljanju so izletniki pričakovali otvoritve doma. Po lepem nagovoru vodstva »Počitniškega doma« in številnih zastopnikov iz raznih krajev Slovenije je bil ob sviranju dveh rudarskih godb in petja otvorjen »Počitniški dom«, na to pa se je pričelo razposajeno rajanje starih in mladih. Čeravno je sementertja deževalo, vendar to ni kalilo veselja in zabave. Le prehitro je potekel čas.

Trboveljski sodrugi so zopet pokazali, da premagajo složni delavci v skupnosti vse težkoče, ki jih posamezniki ne bi mogli premagati, zato jim k njihovi pridobitvi iskreno čestitamo. Delavstvo v ostalih krajih pa naj jih posnema!

Opomba uredništva.

Kdor more, naj pristopi kot ustanovnik k »Počitniškemu domu« v Trbovljah. Ustanovna je 100 Din. Podružnice strok. organizacij in »Svobode« izkažite se in ustvarjajte »MI«.

Kultura.

»Svoboda« avgustovska številka je izšla in prinaša uvodno razpravo »Razvoj v Nemčiji«, ki je prav aktualna. Tudi razprava dr. Siemsa: »Politična umetnost in umetnostna politika« je nadvse zanimiva. Bodite člani »Svobode« ali vsaj naročniki revije »Svoboda«.

»Literatura« št. 7. in 8. je pravkar izšla z bogato vsebino. Posebna razprava »Šta je to plansko gospodarstvo« je zanimiva. Govori o »pjetilektu« ruskega gospodarstva in ima mnogo zanimivih slik iz ruskega življenja, industrije in oddiha. Stane na leto 80 Din. Naroča se: Zagreb VI., poštni predal 55.

»Svijet«, ilustrirani tednik, ki izhaja v Zagrebu, prinaša več zanimivih slik o delavskem odru »Svoboda«.

»Stožer«, delavska revija, ki izhaja v Beogradu, prinaša v avgustovski številki poučne in aktualne razprave. Priporočamo!